

SENĀTA RĪCĪBAS SĒDES

L Ē M U M S

Rīgā 2006.gada 11.decembrī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta senatoru kolēģija šādā sastāvā:

priekšsēdētāja   senatore D.Mīta
  senatore V.Krūmiņa
  senators N.Salienieks

rīcības sēdē izskatīja lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz akciju sabiedrības „Olaines kūdra” pieteikumu par Konkurences padomes 2004.gada 2.jūnija lēmuma Nr.42 atcelšanu un pienākuma uzlikšanu Konkurences padomei pieņemt lēmumu, sakarā ar akciju sabiedrības „Olaines kūdra” kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 4.septembra spriedumu.

Senatoru kolēģija

k o n s t a t ē j a

[1] Akciju sabiedrība (turpmāk – AS) „Olaines kūdra” 2003.gada 1.decembrī iesniedza Konkurences padomē iesniegumu, lūdzot ierosināt lietu pret AS „Rīgas Fondu birža” par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, jo AS „Rīgas Fondu birža” ir noteikusi gada dalības maksu Brīvajā sarakstā 5000 latu apmērā. Konkurences padomē 2004.gada 27.maijā saņemti AS „Olaines kūdra” 2003.gada 28.novembra iesnieguma papildinājumi.

Konkurences padome 2003.gada 5.decembrī ierosināja lietu par Konkurences likuma 13.panta iespējamo pārkāpumu AS „Rīgas Fondu birža” rīcībā. Ar 2004.gada 2.jūnija lēmumu Nr.42 Konkurences padome lietas izpēti izbeidza, nekonstatējot Konkurences likuma 13.panta 4.punkta pārkāpumu. Lēmumā norādīts, ka AS „Rīgas

Fondu birža” atrodas dominējošā stāvoklī. Tomēr AS „Rīgas Fondu birža” ieviestā gada maksa 5000 latu apmērā Brīvā saraksta uzņēmumiem nav pārāk liela vai nesamērojama ar citu sarakstu gada maksām. Arī nemainīgas gada maksas noteikšana ir pamatota, jo tādējādi tiek aizsargāts Brīvā saraksta akciju tirgus no iespējamām manipulācijām, turklāt Finanšu instrumentu tirgus likums uzliek AS „Rīgas Fondu birža” pienākumu organizēt vienu īpašu, pasaules biržu praksei neraksturīgu regulēto tirgu, kura specifiskuma dēļ nav pielietojama vispārpieņemtā pakalpojumu maksas aprēķināšanas metode ar diferencēto daļu. Konkurences padome secināja, ka AS „Rīgas Fondu birža”, ieviešot Brīvā saraksta emitentiem akciju kotēšanas gada maksu 5000 latu apmērā, to balstījusi uz reālām un objektīvi pamatotām saraksta uzturēšanas izmaksām. Līdz ar to AS „Rīgas Fondu birža” rīcībā nav konstatējams Konkurences likuma 13.panta 4.punktā ietvertais dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma pārkāpums.

[2] Administratīvajā rajona tiesā 2004.gada 13.jūlijā saņemts AS „Olaines kūdra” pieteikums, kurā lūgts atcelt Konkurences padomes 2004.gada 2.jūnija lēmumu Nr.42 un uzdot Konkurences padomei pieņemt lēmumu par tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu AS „Rīgas Fondu birža”. Pieteikumā norādīts, ka iepriekšējos gados, kad tika sniegts akciju kotēšanas pakalpojums, gada maksa netika noteikta. Konkurences padome nav izvērtējusi, kāpēc tik krasi palielinājusies pakalpojuma cena. Tāpat Konkurences padome nav izvērtējusi AS „Rīgas Fonda birža” pieprasītās maksas 3000 latu apmērā pamatotību, kas maksājama par akciju iekļaušanu Brīvajā sarakstā. Turklāt saskaņā ar AS „Rīgas Fondu birža” nolikumu „Par vērtspapīru sarakstiem” Brīvajam sarakstam jābūt bez kvantitatīvajām prasībām jeb plaši pieejamam. Tomēr AS „Rīgas Fondu birža”, izmantojot situāciju, ka pakalpojuma pieprasījums ir praktiski obligāts, uzspiež piedāvājumu par nesamērīgi augstu cenu, liedzot vairākiem emitentiem izmantot šo pakalpojumu. Pakalpojumu cenas noteikšanā jāņem vērā emitentu pakalpojuma pirktspēja.

[3] Administratīvā rajona tiesa ar 2005.gada 25.februāra spriedumu AS „Olaines kūdra” pieteikumu apmierināja daļā par Konkurences padomes 2004.gada 2.jūnija lēmuma Nr.42 atcelšanu, bet noraidīja daļā par pienākuma uzlikšanu Konkurences padomei pieņemt lēmumu par tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu AS „Rīgas Fondu birža”.

[4] Izskatot lietu sakarā ar Konkurences padomes un AS „Rīgas Fondu birža” apelācijas sūdzībām, Administratīvā apgabaltiesa ar 2005.gada 14.novembra spriedumu AS „Olaines kūdra” pieteikumu noraidīja.

AS „Olaines kūdra” iesniedza kasācijas sūdzību par minēto spriedumu, un Senāta Administratīvo lietu departaments ar 2006.gada 25.aprīļa spriedumu to atcēla, nosūtot lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai. Senāta Administratīvo lietu departamenta spriedumā norādīts, ka apgabaltiesa nav vērtējusi būtisku AS „Olaines kūdra” argumentu. Proti, ka AS „Rīgas Fondu birža” ļaunprātīgi izmanto savu dominējošo stāvokli, nosakot iekļaušanas maksu AS „Rīgas Fondu birža” sarakstos 3000 latu apmērā, bet Konkurences padome šo pārkāpumu nav vērtējusi. Līdz ar to apgabaltiesa ir pieļāvusi procesuālo tiesību normu pārkāpumu, jo attiecībā uz minētā jautājuma noskaidrošanu nav piemērojusi to procesuālo tiesību normu, kuru vajadzēja piemērot – Administratīvā procesa likuma 302.panta ceturto daļu.

[5] Administratīvā apgabaltiesa, izskatot lietu no jauna, ar 2006.gada 4.septembra spriedumu AS „Olaines kūdra” pieteikumu noraidīja. Spriedums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[5.1] Laikā, kad AS „Olaines kūdra” iesniedza Konkurences padomē iesniegumu par iespējamo AS „Rīgas Fondu birža” pieļauto Konkurences likuma 13.panta 4.punkta pārkāpumu, Konkurences padomes lēmumu pieņemšanas kārtību noteica Ministru kabineta 2003.gada 29.aprīļa noteikumi Nr.224 „Konkurences padomes lēmumu pieņemšanas kārtība”. Šo noteikumu 4.punktā izvirzītas stingras prasības iesniegumam par iespējamā likumpārkāpuma izpēti. Iesniedzējam ir jānorāda, par kādu konkrētu pārkāpumu ir veicama izpēte, kā arī jāpamato savs pieņēmums par tirgus dalībnieka pārkāpumu. AS „Olaines kūdra” nevarēja sagaidīt, ka Konkurences padome uz 2003.gada 28.novembra iesnieguma pamata veiks vispārēju AS „Rīgas Fondu birža” darbības pārbaudi attiecībā uz dominējoša stāvokļa jebkāda veida ļaunprātīgu izmantošanu. Konkurences padomes izpētes robežas noteica iesniegumā norādītie precizējošie argumenti, t.i., par 5000 latu maksas noteikšanu par akciju kotēšanu.

[5.2] Konkurences padome, vērtējot akciju kotēšanas maksas pamatotību, ir vērtējusi tos izmaksu posteņus, kuri ir neizbēgami saistīti ar pastāvīgi nepieciešamajām izmaksām par akciju kotēšanu, un izmaksās nav ieskaitījusi atsevišķus izdevumus par akciju iekļaušanu sarakstā. Pakalpojuma – akciju kotēšanas – cenas taisnīguma izvērtēšana prasa, lai kotēšanas pastāvīgi ilgstošās izmaksas tiktu vērtētas atsevišķi. Emitenta iekļaušana vienā vai otrā biržas sarakstā ir vienreizējs pasākums. Ja maksa par

iekļaušanu sarakstā tiktu vērtēta neatrauti no maksas par kotēšanu, cenas izvērtējums kļūtu neobjektīvs un nebūtu iespējams izmantot salīdzinošo cenas pārbaudi.

[5.3] Konkurences padomei lietas izpētes noslēgumā, kad lietas apstākļu izpēte visa procesa laikā bija aprobežojusies uz AS „Olaines kūdra” sākotnēji norādītās akciju kotēšanas maksas 5000 latu apmērā izvērtēšanu, nebija pienākuma šīs lietas ietvaros izvērtēt citu AS „Rīgas Fondu birža” izvirzītu nosacījumu atbilstību Konkurences likuma 13.pantam.

[5.4] Konkurences padome tomēr ir nepamatoti maz vērtības pievērsusi AS „Olaines kūdra” 2004.gada 26.maija ietvertajiem apstākļiem. Personai ir tiesības iesniegt Konkurences padomē iesniegumus un norādīt uz iespējamiem Konkurences likuma pārkāpumiem, savukārt Konkurences padomei ir jāizvērtē iesnieguma atbilstība likuma prasībām – vai nu norādot uz neatbilstību jau ierosinātas lietas apstākļiem, vai arī uzskatot to par jaunu iesniegumu par administratīvā akta izdošanu un pieņemot attiecīgu lēmumu. Tomēr apstāklis, ka Konkurences padome nav atbilstoši rīkojusies sakarā ar AS „Olaines kūdra” 2004.gada 26.maija iesniegumu, pats par sevi nevar būt pamats, lai atzītu par nepamatotu un prettiesisku lēmumu, kas pieņemts atbilstoši sākotnēji ierosinātajai lietai.

[5.5] Konkurences padome kopumā pareizi ir novērtējusi netaisnīgas cenas kritērijus un pamatoti secinājusi, ka AS „Rīgas Fondu birža” noteiktā cena 5000 latu apmērā nav bijusi netaisnīga.

[5.6] Nav pamatots AS „Olaines kūdra” arguments, ka Konkurences padome nav analizējusi, vai AS „Rīgas Fondu birža” izdevumi par konkrētu izdevumu posteni (atalgojums, programnodrošinājums) nepārsniedz vidējo izdevumu līmeni par konkrēto posteni naudas izteiksmē Latvijas teritorijā. Tā kā AS „Olaines kūdra” nav norādījusi, ka AS „Rīgas Fondu birža” izmaksu posteņos būtu iekļāvusi kādas konkrētas tirgus apstākļiem neatbilstošas cenas, Konkurences padomei nebija pienākuma pārbaudīt šādu varbūtību.

[5.7] Nav pamatots AS „Olaines kūdra” arguments, ka AS „Rīgas Fondu birža” noteiktā maksa par akciju kotēšanu ir pretrunā ar likumā noteikto pienākumu nodrošināt emitentiem iespēju kotēt akcijas sarakstā, neizvirzot kvantitatīvas prasības. Jebkura samaksa emitentiem ir barjera akciju kotēšanā, un tieši tas izslēdz iespēju samaksu kā tādu uzskatīt par kvantitatīvu ierobežojumu Finanšu instrumentu tirgus likuma izpratnē.

[5.8] Konkurences padomei bija tiesības pieņemt lēmumu par lietas par AS „Olaines kūdra” 2003.gada 28.decembra iesniegumu Nr.553 izbeigšanu.

[6] AS „Olaines kūdra” par Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 4.septembra spriedumu ir iesniegusi kasācijas sūdzību, lūdzot spriedumu pilnībā atcelt. Kasācijas sūdzība pamatota ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[6.1] Senāta Administratīvo lietu departaments 2006.gada 25.aprīļa spriedumā atzina, ka jautājums par iespējamo Konkurences likuma pārkāpumu „dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana” ir jāskata ierosinātās administratīvās lietas ietvaros. Tomēr Administratīvā apgabaltiesa nav ievērojusi Senāta Administratīvo lietu departamenta spriedumā teikto un secinājusi, ka Konkurences padomei nebija pienākuma šīs lietas ietvaros izvērtēt citu AS „Rīgas Fondu birža” izvirzītu nosacījumu atbilstību Konkurences likuma 13.pantam. Tādējādi apgabaltiesa ir pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 350.panta pirmo daļu.

[6.2] Apgabaltiesa piemēroja Ministru kabineta 2003.gada 29.aprīļa noteikumu Nr.224 „Konkurences padomes lēmumu pieņemšanas kārtība” tiesību normas, kuras nevajadzēja piemērot.

[6.3] Konkurences padome 2004.gada 2.jūnija lēmuma Nr.42 11.punktā lietas izpētes ietvaros pauda viedokli par AS „Olaines kūdra” 2004.gada 26.maija vēstulē Nr.377 minēto papildu lūgumu, netaisot atsevišķu administratīvo aktu. Līdz ar to apgabaltiesa nav piemērojusi Administratīvā procesa likuma 184.panta 1.punktu, 250.pantu un 253.panta pirmo daļu.

[6.4] AS „Rīgas Fondu birža” pārstāvis uz 2005.gada 17.marta apelācijas sūdzības iesniegšanas brīdi bija zvērinātu advokātu birojs „Liepa, Skopiņa / BORENIUS”. Tomēr minēto apelācijas sūdzību AS „Rīgas Fondu birža” vārdā parakstījusi juriste I.A. kurai nebija attiecīga pilnvarojuma. Tādējādi apgabaltiesa nepareizi piemēroja Administratīvā procesa likuma 289.pantu.

[7] 2006.gada 26.oktobrī Administratīvā procesa likumā tika izdarīti grozījumi, kas stājās spēkā 2006.gada 1.decembrī. Saskaņā ar minētajiem grozījumiem Administratīvā procesa likums tika papildināts ar 338.¹pantu, kurā ir noteikts pamats atteikumam ierosināt kasācijas tiesvedību.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 338.¹panta pirmajai daļai senatoru kolēģija atsakās ierosināt kasācijas tiesvedību, ja kasācijas sūdzība neatbilst šā likuma 325., 326., 327., 328. un 329.pantā minētajām prasībām vai ja kasācijas sūdzība iesniegta par tiesas spriedumu, kas saskaņā ar likumu nav pārsūdzams. Savukārt

Administratīvā procesa likuma 338.¹panta otrajā daļā noteikts, ka senatoru kolēģija var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību šādos gadījumos:

1) jautājumā par kasācijas sūdzībā norādīto konkrēto materiālo vai procesuālo tiesību normu pārkāpumiem attiecībā uz šo tiesību normu piemērošanu un interpretāciju Senāta Administratīvo lietu departamenta spriedumos citās līdzīgās lietās ir izveidojusies judikatūra un apelācijas instances tiesas spriedums atbilst tai;

2) nerodas šaubas par apelācijas instances tiesas sprieduma tiesiskumu un izskatāmajai lietai nav nozīmes judikatūras veidošanā.

[8] Senatoru kolēģija konstatē, ka AS „Olaines kūdra” kasācijas sūdzība atbilst Administratīvā procesa likumā noteiktajām prasībām, tomēr senatoru kolēģijai nerodas šaubas par Administratīvās apgabaltiesas sprieduma tiesiskumu, kā arī kolēģija atzīst, ka izskatāmajai lietai nav nozīmes judikatūras veidošanā.

[8.1] Senāta Administratīvo lietu departaments ar 2006.gada 25.aprīļa spriedumu atcēla Administratīvās apgabaltiesas 2005.gada 14.novembra spriedumu, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 302.panta ceturtnās daļas pārkāpumu, jo apgabaltiesa nebija vērtējusi būtisku AS „Olaines kūdra” argumentu. Proti, ka AS „Rīgas Fondu birža” ļaunprātīgi izmanto savu dominējošo stāvokli, nosakot iekļaušanas maksu AS „Rīgas Fondu birža” sarakstos 3000 latu apmērā, bet Konkurences padome šo pārkāpumu nav vērtējusi.

Pārbaudot Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 4.septembra spriedumu, senatoru kolēģija atzīst, ka apgabaltiesa ir izvērsti vērtējusi iepriekš minēto AS „Olaines kūdra” argumentu (*sk. šā lēmuma 5.1.-5.4.punktu*). Senatoru kolēģija nepiekrīt kasācijas sūdzībā norādītajam, ka apgabaltiesa nav ievērojusi Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 25.aprīļa spriedumā noteikto. No minētā sprieduma izriet, ka apgabaltiesai bija pienākums vērtēt AS „Olaines kūdra” argumentu par iekļaušanas maksu AS „Rīgas Fondu birža” sarakstos, izdarot vērtējumam atbilstošus secinājumus par pārsūdzētā Konkurences padomes lēmuma tiesiskumu. No Senāta Administratīvo lietu departamenta sprieduma neizriet, ka apgabaltiesai bija jāizdara kādi konkrēti secinājumi. Senatoru kolēģija atzīst, ka apgabaltiesas secinājumi nerada šaubas par apgabaltiesas sprieduma tiesiskumu. Šādas šaubas nerada arī apgabaltiesas spriedums kopumā (*sk. šā lēmuma 5.5.-5.8.punktu*).

[8.2] Arī kasācijas sūdzības arguments par pārkāpumiem AS „Rīgas Fondu birža” 2005.gada 17.marta apelācijas sūdzības iesniegšanā neizraisa šaubas par apgabaltiesas

sprieduma tiesiskumu, jo lietas materiālos ir AS „Rīgas Fondu birža” 2005.gada 11.februārī I.A. izdota pilnvara pārstāvēt biržas intereses sakarā ar AS „Olaines kūdra” pieteikumu administratīvajā lietā.

[8.3] Senatoru kolēģijas ieskatā lietas atkārtotai izskatīšanai kasācijas instances tiesā nav nozīmes judikatūras veidošanā, jo tiesību normu izvērtējums par tirgus dalībnieka noteiktās cenas atbilstību sniegtā pakalpojuma vērtībai ir ietverts jau Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 25.aprīļa spriedumā, un apgabaltiesa, izskatot lietu atkārtoti, ir pilnībā ievērojusi Senāta spriedumā teikto.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 338.¹pantam senatoru kolēģija

n o l ē m a

Atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību, pamatojoties uz akciju sabiedrības „Olaines kūdra” kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 4.septembra spriedumu.

Priekšsēdētāja	senatore	(<i>paraksts</i>)	D.Mita
	senatore	(<i>paraksts</i>)	V.Krūmiņa
	senators	(<i>paraksts</i>)	N.Salienieks

NORAKSTS PAREIZS

Senatore D.Mita
Rīgā 2006. gada 11.decembrī